

Ag Ø 32 mm

Vroegere geschiedenis: Great Zimbabwe

Eind-19de eeuw werd een archeologische site ontdekt in het zuiden van Zimbabwe die na vele jaren onder-zoek aantoonde dat er een stad van 10 tot 15.000 inwoners moest geweest zijn met een vrij hoge beschaving tussen de 9de en de 14de eeuw. Er werden ook 8 stenen vogels opgegraven waarvan de betekenis onbekend is (ca. 40 cm hoog, met voetstuk 1,5 m). Ze tonen een soort roofvogel, maar die anatomisch niet overeenkomt met enige daar voorkomende vogel; daarom werden ze dan maar Zimbabwe-vogels genoemd. Ze werden het symbool van Zimbabwe als teken van hun groots verleden en worden zowat overal op afgebeeld, dus ook op de munten. Het gebied werd bewoond door de Matabele (nu Ndebele genoemd) in het zuiden en de Shona in het noorden.

Kolonialisme

In 1888 negotieerde Cecil Rhodes met zijn British South Africa Company met de Matabele een overeenkomst om de lokale bodemschatten van het koninkrijk Mthwakazi in het zuiden van Oost-Afrika te ontginnen. De Shona die er woonden dienden als knechten van de Matabele. Dat leidde tot de Eerste Matabele-oorlog: de Matabele vermoordden 400 Shona en dat was voor Cecil Rhodes de aanleiding voor een strafexpeditie in 1893. Het land werd omgedoopt tot Rhodesië en de Matabele en Shona werden Britse onderdanen. Dat was het begin van de kolonisatie.

Cecil Rhodes (1853-1902)

Er volgde ook nog een Tweede Matabele-oorlog. In 1896 werd het land geplaagd door een lange periode van droogte, sprinkhanenplagen en runderpest. De spirituele leider Mlimo van de Matabele gaf de kolonisten de schuld en zweepte zijn volk op om in opstand te komen. Er werden 141 kolonisten vermoord in Matabeleland (land van de Matabele) en 103 in Mashonaland (land van de Shona). Britse troepen kwamen uit Zuid-Afrika om de opstand neer te slaan. Mlimo werd geëxecuteerd. Cecil Rhodes en zijn gezelschap liepen hierop ongewapend op de Matabele af en na een lange discussie wist hij de Matabele over te halen om de strijdbijl te begraven.

Moderne geschiedenis

In 1923-1924 kreeg het gebied zelfbestuur en werden het Britse kroon-kolonies: Noord-Rhodesië (het huidige Zambia) en Zuid-Rhodesië, (het huidige Zimbabwe). Blanke kolonisten stemden voor een aparte eenheid, i.p.v. invoeging in de Unie van Zuid-Afrika.

Ian Smith (1919-2007)

Robert Mugabe (1924-2019)

Eenzijdige onafhankelijkheid in 1965, uittreding uit Gemenebest

In 1953 werden Noord- en Zuid-Rhodesië en Nyasaland (het huidige Malawi) tot één federatie samengevoegd: de *Centraal-Afrikaanse Federatie*, onder Britse protectie. Deze werd in 1963 weer opgeheven omdat de 3 delen moeilijk konden overeenkomen: het waren 3 verschillende volkeren. In 1964 werden Zambia en Malawi onafhankelijk en dat was ook het Britse plan voor Zuid-Rhodesië. Maar men kon maar niet overeenkomen met het Zuid-Rhodesië van de blanke eerste minister Ian Smith die de zaken anders zag: veel langere blanke overheersing en slechts langzaam opname van zwarten in de regering.

Op 11 november 1965 riep de blanke regering onder leiding van Ian Smith de onafhankelijkheid van het vroegere Zuid-Rhodesië uit onder de naam Rhodesië. Daardoor eindigde de Britse overheersing, maar Groot-Brittannië startte wel een economische boycot.

Intern in Rhodesië startte een burgeroorlog, want de zwarten waren het niet eens met het blanke minderheidsbewind van Ian Smith. De regering moest het opnemen tegen het door Afrikanen geleide ZAPU (Zimbabwe African People's Union) van Joshua Nkomo en de ZANU (Zimbabwe African National Union) van Robert Mugabe. Het communistische ZAPU werd gesteund door de Sovjet-Unie en het Warschau Pact terwijl het socialistische ZANU werd gesteund door China. Ian Smith werd gezien als een racist en blanke supremacist. Groot-Brittannië organiseerde in 1979 een verzoeningsconferentie die 3 maanden duurde. Die leidde tot het *Lancaster House Agreement* waarmee een einde kwam aan de burgeroorlog: er kwamen nieuwe verkiezingen waaraan ook ZANU en ZAPU zouden meedoen en de blanken zouden nog slechts recht hebben op 20 % van de parlementszetels. De verkiezingen van 1980 werden in grote mate gewonnen door de ZANU en Robert Mugabe werd minister-president. De landsnaam werd veranderd in Zimbabwe.

Het lidmaatschap van het Britse Gemenebest van Zimbabwe werd in 2002 opgeschort wegens het beleid van Robert Mugabe ten aanzien van de blanke minderheid en de oppositie, waarna het land zich in 2003 uit de organisatie terugtrok.

Landhervormingsprogramma

In 2000 begon president Robert Mugabe een landhervormingsprogramma: zonder compensatie werden blanke boeren hun land afgenomen en verdeeld onder de zwarten. Zijn logica was dat de blanken het land onrechtmatig in bezit hadden. Veelal vrienden en politieke bondgenoten van Mugabe kregen land, de arme landloze zwarte niets. De blanken emigreerden massaal.

Door onkunde en gebrek aan investeringen verwilderden de meeste akkers snel en de landbouw stortte volledig in. Er kwam werkloosheid en hongersnood. Ook de economie stortte volledig in en er volgde een hyperinflatie. Bestaande biljetten en munten waren niets meer waard.

Zimbabwe gaf dan steeds maar grotere inflatiebiljetten uit met gigantische waarden tot 100 biljoen dollar. In 2017 werd Mugabe afgezet als president. Zijn eerste minister Emmerson Mnangagwa (°1942) volgde hem op.

Bond coins

Vermits de bestaande munten en biljetten van Zimbabwe niets meer waard waren wegens de hyperinflatie gaf de *Reserve Bank of Zimbabwe* vanaf 2014 bond coins uit, die gekoppeld waren aan de Amerikaanse dollar a rato 1:1. Deze munten werden geslagen door de *South African Mint* te Pretoria. De munten dragen de naam BOND COIN, maar eigenaardig genoeg niet de landsnaam. Initieel werden munten van 1, 5, 10, 25 en 50 dollarcent uitgegeven, gevolgd door 1 dollar in 2016 en 2 dollar in 2018. In 2016 werden ook 2 en 5 bond bankbiljetten uitgegeven.

Shonakunst

Shonakunst is een moderne kunstvorm die zich ontwikkelde in de jaren '50 in Zimbabwe onder de Shona, een van de etnieën. Ze werd bekend in de ganse wereld omwille van haar figuratieve vormen. Vandaag vormen de Shona 82 % van de bevolking uit, terwijl 18 % voor de Ndebele (vroeger Matabele genoemd).

Bibliografie

De Muntklapper 44, *1 zimdollar, Great Zimbabwe*; Leopold Verbist

Wikipedia, *Rhodesië*,

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Rhodesië>

Wikipedia, *Zimbabwe*,

<https://nl.wikipedia.org/wiki/Zimbabwe>

Wikipedia, *Eerste Matabele-oorlog*, https://nl.wikipedia.org/wiki/Eerste_Matabele-oorlog

Wikipedia, *Tweede Matabele-oorlog*, https://nl.wikipedia.org/wiki/Tweede_Matabele-oorlog

Wikipedia, *Gemenebest van Naties*, https://nl.wikipedia.org/wiki/Gemenebest_van_Naties

Wikipedia, *Zimbabwean bond coins*, https://en.wikipedia.org/wiki/Zimbabwean_bond_coins

Wikipedia, *Zimbabwean bonds*, https://en.wikipedia.org/wiki/Zimbabwean_bonds